

گردهمایی مجازی پژوهشگران هنر ایران

می‌شود و باید به این پیوندها و مناسبات با دقت و حساسیت بیشتری توجه کرد.

در ادامه نیر طهوری، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم و تحقیقات، در آسیب‌شناسی وضعیت پژوهش‌های هنری در ایران به کاستی‌های نظام آموزشی اشاره کرد. او ضمن اشاره به اهمیت و ضرورت ارتقای آموزش هنر و تقویت بنیه هنری دانش‌آموزان در دوران تحصیلی پایه، تمرکز صرف بر دروس علمی، غفلت سیاست‌گذاران از آموزش هنر، بی‌توجهی به آموزش روش تحقیق، و مسئله‌پردازی در نظام آموزشی را از جمله دلایل افت کیفی دانشجویان مقطع کارشناسی در رشته‌های مختلف هنری در مقایسه با دیگر رشته‌ها دانست.

طهوری همچنین نبود آشنایی کافی با نثر و نگارش زبان فارسی و ضعف در تسلط بر زبان خارجی را مشکلات دیگر پژوهش در حوزه هنر عنوان کرد.

مجید گیاهچی، نویسنده، کارگردان، مدرس و پژوهشگر حوزه تئاتر، دیگر سخنران این نشست بود که موضوع پژوهش در هنر را از دو منظر بررسی کرد؛ او نخست به بیان ضعف‌های ساختاری در بحث سامان‌دهی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود در حوزه پژوهش‌های هنری و ضرورت انجام نیازسنجی در زمینه نیازهای پژوهشی پرداخت و در ادامه درباره هدایت بخشی از ظرفیت پژوهشی و مطالعاتی حوزه هنر به بررسی ساختارها، تشکیلات پژوهش هنر در دیگر کشورها و مرور تجربیات این کشورها سخن گفت.

گیاهچی گفت: بررسی و مقایسه می‌تواند فرایند آزمون و خطا در حوزه پژوهش را کاهش دهد و در بومی‌سازی اطلاعات و پژوهش‌های هنری تأثیرگذار باشد.

در ادامه مرتضی رضوانفر، عضو هیئت علمی پژوهشگاه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، با اشاره به موضوع نهادهای تصمیم‌گیرنده در بحث تخصیص اعتبارات، نگاه سلیقه‌ای این نهادها به هنر به عنوان کالایی لوکس را از معضلات مهم موجود در این حوزه دانست.

رضوانفر نبود توجه جدی به پژوهش‌های میدانی به‌ویژه در خارج از کشور و تفننی قلمداد شدن این نوع از پژوهش

اولین نشست از گردهمایی پژوهشگران هنر ایران به همت پژوهشکده هنر فرهنگستان هنر و با حضور تعدادی از پژوهشگران حوزه‌های مختلف هنر به صورت برخط حول سه محور «بررسی جایگاه پژوهش در نظام هنری کشور»؛ «ترجمه و پژوهش هنر در ایران»؛ «شناسایی راهکارهای تقویت جایگاه پژوهش هنر در چرخه تولید دانش در ایران» برگزار شد.

در این نشست که چهارشنبه ۲۶ آذر ۱۳۹۹ برگزار شد، عبدالحسین لاله، فریدون رحیم‌زاده، نیر طهوری، رضا افهمی، مجید شیخ‌انصاری، صبا لطیف‌پور، کاوه خورابه، مجید گیاهچی، مرتضی رضوانفر، بابک خضرائی، مهدی مکی‌نژاد، علی عباسی، و شهاب پازوکی به طرح دیدگاه‌های خود درباره محورهای مذکور پرداختند.

ابتدا عبدالحسین لاله، رئیس پژوهشکده هنر، ضمن خوشامدگویی و تبریک هفته پژوهش، درباره اهداف برگزاری این نشست سخن گفت. او یادآور شد هدف از برگزاری این گردهمایی و دعوت از پژوهشگران عرصه‌های مختلف هنر، بررسی جایگاه پژوهش در نظام هنری کشور و ارتباط آن با دیگر حوزه‌های هنر از جمله نظام آفرینش هنری است. لاله همچنین از شناسایی راهکارهای تقویت جایگاه پژوهش هنر در چرخه تولید دانش در ایران به عنوان محور دیگر این نشست یاد کرد.

سپس رضا افهمی، عضو هیئت علمی و معاون پژوهشی دانشکده هنر و معماری دانشگاه تربیت مدرس، به آسیب‌شناسی پژوهش‌های هنری در ایران ذیل سه محور «دورافتادگی از جریان اصلی علم روز دنیا و عدم بهره‌گیری از روش‌های به‌روز و جدید در بیشتر پژوهش‌های تولیدشده در ایران»، «مشکلات و معضلات حوزه سیاست‌گذاری هنر و تلقی هنر به عنوان عنصری تزئینی و امری جنبی توسط نهادهای تصمیم‌گیرنده و سیاست‌گذار» و «بحران حوزه آموزش و به‌ویژه عدم کارایی شیوه‌های آموزش هنر در مقطع کارشناسی در تعلیم و تربیت هنرمندان خلاق و کارآفرین» پرداخت.

او در ادامه سخنان خود به نقشی که پژوهش‌های هنری در توسعه پژوهش در دیگر رشته‌های علمی در جهان دارند، اشاره و بیان کرد: ظرفیت‌های پژوهش هنر در کمک به دیگر شاخه‌های دانش در جهان فراتر از آن است که در ایران تصور

گفتمانی سازنده و تعاملی را میان متولیان امور پژوهش هنرو دستگاه‌های سیاست‌گذار متذکر شد.

مجید شیخ‌انصاری، عضو هیئت علمی دانشکده سینما تئاتر دانشگاه هنر، نیز در این نشست به توجه بیش از حد به آداب پژوهش و غفلت از اهداف و نتایج پژوهش اشاره کرد و گفت: از آنجا که پژوهش‌های تخصصی هنر در حال تفکیک است، توجه به روش‌شناسی‌های مختلف، و متناسب با حوزه‌های متفاوت پژوهش‌های هنر، بیشتر از گذشته احساس می‌شود؛ به ویژه آنکه در ایران تمرکز پژوهشگران بر روش‌های تلفیقی است و حرکت و گرایش به سمت وسوی پژوهش‌های تخصصی ضرورت دارد.

شیخ‌انصاری گفت: حوزه پژوهش هنر باید مورد بازنگری کلی قرار گیرد و بار دیگر اهداف و انتظارات از آن، ارزیابی و نسبت آن با دیگر حوزه‌ها بازتنظیم شود.

علی عباسی، عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی، به بررسی ماهیت و سرشت هنر پرداخت و تفاوت‌های آن را با دیگر فعالیت‌های انسانی برشمرد و متذکر شد که در نتیجه این تفاوت‌ها، پژوهش هنر نیز متمایز از پژوهش در دیگر شاخه‌های علوم است.

او در ادامه بر ضرورت و اهمیت پیوند هنر با دیگر علوم بینارشته‌ای از جمله نشانه‌شناسی، به عنوان دانشی مهم در خوانش علمی متون هنری، تأکید کرد.

کاوه خورابه، معاون پژوهشی انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، از دیگران مدعوین جلسه بود و به مسیر پژوهش هنر در ایران اشاره کرد و لزوم توجه به پژوهش‌های مستقل (غیردولتی) را در توسعه پژوهش هنر در ایران ضروری دانست.

این پژوهشگر حوزه موسیقی گفت: پژوهش‌های سفارشی / فرمایشی در مقایسه با پژوهش‌های مستقل، کارایی و اثرگذاری کمتری دارد؛ در حالی که بخش اعظم اعتبارات را به خود اختصاص می‌دهد. بی‌شک با هدایت صحیح ظرفیت‌ها، از جمله منابع مالی، می‌توان به ارتقای پژوهش‌های هنری و اثرگذاری آن در سطح جامعه کمک کرد.

صبا لطیف‌پور، عضو هیئت علمی پژوهشکده هنر فرهنگستان هنر، نیز در ادامه این جلسه، دورافتادگی جامعه پژوهشی هنر ایران از جریان اصلی پژوهش در دنیا را یکی از معضلات و چالش‌های مهم حوزه پژوهش در هنر دانست. او همچنین سیاست‌گذاری‌های کلی در حوزه پژوهش‌های هنر را ناکارآمد و فاقد تأثیرگذاری لازم دانست.

را از دیگر مشکلات این حوزه معرفی کرد و گفت: با وجود مشقات و سختی‌های پژوهش‌های میدانی، در مرحله ارزیابی تفاوت‌های میان پژوهش کتابخانه‌ای و میدانی مد نظر متولیان امر قرار نمی‌گیرد.

او در ادامه، موازی‌کاری دستگاه‌های مختلف به ویژه در امر تهیه فهرستی از آثار ایران فرهنگی را از دیگر مشکلات موجود در پژوهش‌های میراث فرهنگی دانست و ضرورت اصلاح و بازنگری در مقررات و بخشنامه‌های فعلی را یادآور شد. این پژوهشگر با اشاره به بی‌توجهی یا کم‌توجهی نهادهای تأثیرگذار فرهنگی و پژوهشی به موضوع ترجمه آثار فاخر پژوهشی ایرانی، موضوع مذکور را راهکاری برای ارتقای آگاهی جوامع و کشورهای همسایه نسبت به فرهنگ و هنر ایران دانست و پیشنهاد کرد نهادهایی مانند فرهنگستان هنر و پژوهشکده هنر، ترجمه آثار فاخر و برجسته فرهنگی و هنری ایرانی به دیگر زبان‌ها، از جمله زبان‌های ترکی، عربی و انگلیسی، را به عنوان فعالیتی تأثیرگذار و کلیدی مد نظر قرار دهند.

سپس مهدی مکی‌نژاد، عضو هیئت علمی فرهنگستان هنر، با اشاره به عدم طبقه‌بندی پژوهش‌های انجام شده در ایران به ویژه حجم عظیم پایان‌نامه‌های دانشجویی، گفت: این پژوهش‌ها در عمل بلااستفاده مانده و نقش آنها در توسعه دانش در کشور مورد غفلت قرار گرفته است. او همچنین بر ضرورت استفاده و بهره‌گیری از این پژوهش‌ها، برنامه‌ریزی منسجم، تدوین و طراحی برای استفاده بهینه تأکید کرد.

مکی‌نژاد فضای حاکم بر پژوهش‌های هنری را نقد کرد و گفت: روند و ساختار فعلی حاکم بر پژوهش‌های هنری به تضعیف و از بین رفتن قلم شخصی و نشر فردی منجر خواهد شد و یکسان‌سازی متن‌ها و طراوت‌زدایی ادبی از متون پژوهشی را در پی خواهد داشت.

تربیت‌نکردن پژوهشگر حرفه‌ای و خلاق توسط دانشگاه‌ها و دیگر نهادهای پژوهشی از دیگر مواردی بود که عضو هیئت علمی فرهنگستان هنر به آن اشاره کرد.

فریدون رحیم‌زاده، عضو هیئت علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دیگر سخنران این نشست بود که به تبیین ویژگی نگاه حاکم بر هنر در حوزه‌های سیاست‌گذاری و مقایسه آن با دیگر شاخه‌های علمی پرداخت.

او اعمال سلیق و اتخاذ سیاست‌های تبعیض‌آمیز در برخورد با حوزه هنر و به طور خاص پژوهش هنر را از مسائل و معضلات مهم پژوهش هنر در کشور برشمرد و ضرورت شکل‌گیری